

GLOBALLEŞME -YERELLEŞME VE MEDYA

Metin IŞIK*

ÖZET

Globalleşme ve yerelleşme olgularının ele alındığı bu çalışma okuyucuya konuyla ilgili genel çerçeve sunmayı amaçlamaktadır. Sözkonusu kavramlardan hareketle kültür ve kimlik olgularının da sorgulandığı çalışmada, medyanın bu konudaki genel etki ve söylemleri konusuna da değinmek suretiyle bir değerlendirme yapılmakta; globalleşmenin aynı zamanda beraberinde yerelleşmeyi de getirip getirmediği sorunsalı sorgulanmaktadır.

Anahtar Kavramlar: Globalleşme-Yerelleşme-Medya-Kültür

GLOBALIZATION-LOCALIZATION AND MEDIA

ABSTRACT

The aim of this paper was to deliver a general concept for the phenomenons of globalization and localization and to approach the terms culture and identity in this aspect to explore the general affects and discourse of the media on this subject. Conclusively, we tried to find out whether globalization can provoke localization or not.

Key Words: Globalization-Localization-Media-Culture

GİRİŞ

Globalleşme ve yerelleşme günümüzde sıkça kullanılan iki kavramdır. Bugün dünyada gözle görülür bir şekilde hızlı bir değişim yaşanmakta; ancak söz konusu bu değişim sadece olgularla sınırlı kalmamakta, olguları kavrama ve anlamlandırma biçimleri de değişmektedir. 21.yüzyıla adım attığımız günümüzde, toplumsal değişimi işaret etmek için kullanılan kavramsal araçlardan biri de globalleşmedir. Giddens'e göre çok karmaşık bir olgu olan globalleşme, mekansal açıdan uzakta oluşan olayların bireyin kişisel yaşamına etkide bulunabildiği bir durumu ifade etmektedir (Çam ve Sunur 1995:4).

Malların, sermayenin, hizmetlerin, enformasyonun ve emeğin tek tip düzenleme altında dünya çapında dolaşımı ve bunun giderek anında dolaşmaya yönelmesi (Geray 1995:33) ve "dünyanın tek bir mekan haline gelmesi süreci" (King 1998:2829) şeklinde tanımlanabilen globalleşme; kapitalizmin doğasında var olan eşitsiz gelişim kurallarının şimdiye dek bilinenden daha hızlı ve daha katı bir biçimde işlemesidir. Böyle bir olgu ise bireylerin bakış açısı ve yaşam çevresinin toplumsal süreçlerden ziyade, global süreçlerin etkisi altına girmesi sonucunu doğurmaktadır (Hülür 2000:106).

Uluslararası ekonominin yeniden yapılandırılması ve ekonomik üstünlüğün sürdürülmesinde enformasyonun rol ve önemi yadsınamayacak bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Enformasyon aktarımının en hızlı ve etkili yolu-

nun ise iletişim teknolojilerini kullanmaktan geçtiği göz önüne alındığında, iletişim teknolojileri ve dolayısıyla kitle iletişim araçları olmadan bir globalleşmenin de olamayacağı bir gerçektir. Madalyonun bir yüzü böyleyken yani, hızlı bir globalleşme sürecinden söz edilirken, madalyonun diğer yüzünde ise kimi yöreler görünürde global ilişkiler içerisinde yer almalarına rağmen, yerele dönüş eğilimi göstererek gerçekte bu ilişkilerden kopup hızla kendi içerisine kapanmaktadır. Hızla artan göç oranı eski tekil ve bütünsel kültürel formasyonun kırılmasına yol açmakta ve böylece hem yerel, hem de küresel olan aynı anda değerli kılınmaktadır (Yeğenoğlu 1995:78).

Globalleşme olgusunu ve bireyin konumunu kavrayabilmek için kültür ve kimlik gibi realitelerin sorgulanması gerekmektedir.

I. ULUSAL VE GLOBAL KÜLTÜREL KİMLİK

İnsanlara kültürel bir aidiyet duygusu vermenin yollarından biri de ulusal kimlik olgusudur (Tomlinson 1999:106107). Bu açıdan bakıldığında, ulusal ve global kültürel kimlik konusuna girmeden önce, kültür olgusunu irdelemeye yarar vardır. 1952 yılında Kroeber ve Kluckhohn yaptıkları bir literatür taramasıyla 160 farklı kültür tanımlarını saptamışlardır (Banks 1995:7). Sözkonusu tanımlardan hareketle Banks (1995:8) kültürün toplumların ayırt edici özelliklerinden biri olması dolayısıyla insan topluluklarının ve grupların anlaşılmasında temel teşkil ettiğini savunur. Hall'in,"herhangi

* Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi.

bir özgül tarihsel toplumun pratiklerinin, dillerinin ve göreneklerinin gerçek, yerleşik alanı" (Robertson 1999:83); Taylor'un ise, "bilgiyi, imanı, sanatı, ahlaki, hukuku, örf ve adeti ve insanın toplumun bir üyesi olması dolayısıyla kazandığı diğer bütün maharet ve alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir bütün" (Kafesoğlu 1988:15) olarak tanımladığı kültür, insan topluluklarına kimliklerini vermekte diğerlerinden ayırt edilmelerini sağlamaktadır (King 1998:1719). Bu bağlamda toplumun yaşam biçimini oluşturan hal ve hareket kodlarını, giyim kuşamı, dili, davranış normlarını ve inanç sistemini içeren (Mutlu 1994: 43) kültür; insanın insana ve maddeye karşı tavır alışını da belirlemekte ve ayrıca toplumsal kurumlar aracılığıyla bireyler üzerinde güçlü ideolojik kanallar oluşturarak önemli baskılar yaratmaktadır (Onaran 1984:33). Bu bağlamda bireyi çepeçevre kuşatan kültür, yaşamın her safhasına etki etmekte tutum, davranış ve kanaat oluşumunu biçimlendirmektedir.

Kimlik sorununun kavramsallaştırılması konusunda ise bir uzlaşmaya gitmek zor olmakla birlikte; bu sorun anadamar araştırmaları, sosyoloji ve siyaset biliminde kısmen ele alınmıştır. Kimlik, bireye kişisel konum duygusu sağlarken aynı zamanda da bireyselliğine değişmez bir öz verir. Bir diğer ifadeyle kimlik; bireyin diğer insanlarla nelerinin ortak olduğuna ve onu diğerlerinden neyin farklılaştırdığına ilişkin bir aitlik sorunudur (Weeks 1998:85). Toplum ve birey arasında diyalektik bir ilişki olduğunu savunan Berger (1970:374) birey ve toplumun iç içe geçmiş ve birbirinden ayrılmaz varlıklar olduğunu savunur. Bireyin kimliği ise, bireyselruhsal geçmiş ve toplumsal yapının ortaklaşa etkileşimiyle kurulur. Eğer bireysel yapı ve aile ortamı güçlü ise, en zorlu toplumsal dönemeçlerin yarattığı baskılar bile atlatılabilir. Ama kimlik yeterince sağlam değilse, en ufak bir dalgalanma bile kişiyi dağıtabilir. Kimliğin sağlam olması ise, çevrenin aile ve toplumsal yapının olumlu ortaklaşa etkileşimiyle oluşur (Hakan 1995: 33).

Berger ve Luckman, kimlik kategorisinin kolektivitelerine değil, bireylere uygulanabileceğini savunur. Siciola ise bu görüşü sınırlandırıcı bir görüş olarak kabul eder. M. Oriol ve P. İgonet-Fastinger kolektif kimlik kavramının grup üyeliğini koşullandıran nesnel etkilerle ilişkili olarak bir gruba ait olmanın öznel boyutlarının teorileştirilmesini ima ettiğini savunur (Schle-

singer 1994: 259). Melucci'ye göre, batılı toplumlar sınıfa dayalı kapitalist modelden uzaklaştıkça, kimlik kavramı çeşitli grupların oluşumu ve faaliyetlerini açıklayan bir eylem teorisi açısından giderek önemli bir hale gelmiştir. Kimliğin kavramsallaştırılması her şeyden önce bir öznenin ya da nesnenin zaman içerisindeki sürekliliği nosyonunu içerir.

Gellner, ulus devletlerin oluşumunu endüstrileşme ve işbölümü sonucunda gerçekleşen merkezileşme süreci ile ortaya çıktığını savurur (Schlesinger 1994:274). Ulus devletinde daha önceki kırsal toplumsal örgütlenme biçimlerinin değişime uğradığını ve standartlaşmış bir eğitim sistemi oluşma sürecinin ise ulusçuluğu doğurduğunu belirtir. Gellner'in teorisinde "ulusal kimlik" kendisi de endüstrileşme tarafından sevk edilen küresel bir eğilimin bir sonucu olan ulus devletinin yan ürünü olarak ortaya çıkar.

Giddens, "ulus devlet", "ulus" ve "ulusçuluk" kavramlarını birbirinden ayırır. Giddens "ulus devlet"i, "sınırları belirli bir alan üzerinde idari tekeli olan ve bu hükmü ile içsel ve dışsal şiddetin kontrolü aracılığıyla yaptırımlara bağlanan bir kurumsal yönetim formu"(Ertuğrul 1995: 13) olarak tanımlarken; ulusçuluğu kültürel ve psikolojik bir fenomen olarak görür. Giddens'e göre, ulus devletin mekansal sınırları ulusa biçimini verir.

Kammen, kolektif ulusallık nosyonlarının özellikle popüler kültürle ulusal geleneklerin inşasına özen gösteren bir kültürel tarih aracılığıyla faydalı bir şekilde serimlenebileceğini savunur (Schlesinger 1994: 288)

Schlesinger (1994:291) ise ulusal kimliğin bir kolektif kimlik türü olduğunu ve ulusal kimlik kavramının ulusçuluk kavramından ayrı tutulması gerektiğini belirtir. O'na göre ulusal kültürler tüm nüfusun özdeş bir ilişki içinde durduğu müşterek sembollerin yığıldığı basit ambarlar değildir. Sınırlandırma sistemlerinin bir ambarı olarak, ulusal kültür ulusun sınırları ötesinde yer alanlar olarak adlandırılan "onlar"a karşı "biz"i tanımamızı sağlar.

Globalleşme sürecinin karmaşık yapısını anlamaya yönelik tartışmalar bu süreci karşıtlık mantığıyla kavramaktadırlar. Gelişmekte olan global kültür bugüne kadar dışlanmış kimliklerin şimdi yeni özneler, yeni etnik gruplar ve ce-

maatler olarak ortaya çıkışına ve kendileri için konuşma araçları edinmelerine zemin hazırlamaktadır. Dışlayıcı ve savunmacı korunaklarına çekilerek, yerelliklerini yüceltmelerinin tehlikeli sonuçlara yol açabileceğini ve bunun köktenci toplumsal hareketlere neden olabileceğini kabul etmesine karşın Hall; etnik kimliğin daha ziyade dışlanmış marjinal grupların kendilerini korumalarını sağlayan bir zemin işlevi gördüğünü, bu nedenle de gerekli bir konuşma konumu sağladığını savunur (Yeğenoğlu 1995: 79).

Ulaşım ve iletişim teknolojisindeki gelişmeler sayesinde artık sermaye döngüsünün tekil aşamalarının farklı mekanlarda gerçekleştirilebilmesi söz konusudur. Sermayenin kendini değerlendirdiği mekansal sınırları tanımlayan ulusdevlet artık bu özelliğini yitirmiş; uluslararası bir nitelik kazanan sermaye yer seçimi ve yatırım kararlarını verirken, tüm dünya ölçeğinde düşünmeye ve dünyayı tek bir mekan, tek bir yer olarak algılamaya başlamıştır. Sermayenin globalleşmesine verilebilecek örnek IBM' dir. (Schiller 1991:281) Zira IBM, işgücünün yaklaşık yüzde 40'ını ABD dışında istihdam etmektedir. Ancak ne var ki, uluslararası şirketler, ellerinde çok büyük bir ekonomik güç bulundurmaları nedeniyle kendi ülkelerindeki veya başka ülkelerdeki siyasaları etkileyebilecekleri (Giddens 1998:72); böylece ulusal devletlerin fiilen üstüne çıkarak kendi çıkarlarını ulusal devletlere dayatabilecekleri noktasında eleştiriler almaktadırlar(Güvenç 1998:102).

Hall, ulus devletlerin ulusal ekonomilerin ve ulusal kültürel kimliklerin erezyonunun çok tehlikeli ve karmaşık olduğunu savunur. Hall'e (1995:71) göre iktidar varlıkları yükselirken ve düşerken tehlikeli olurlar. Ancak birincisinde mi, yoksa ikincisinde mi tehlikeli oldukları tartışmalıdır. İlkinde herkesi yutuverirler, ikincisinde de herkesi kendileriyle beraber batırırlar. Hall, ayrıca globalleşme ile birlikte ulus devletler çağı geriledikçe ulusal kimliğin saldırgan ırkçılık tarafından yönlendirilen çok savunmacı ve çok tehlikeli biçimine dönüldüğünü iddia eder.

Ulus devlet zayıfladığında buna iki yönden tepki verilmekte, ulus devletin hem üstüne çıkılmakta hem de altına inilmektedir. Yani aynı anda hem global hem de yerel olunmaktadır. Ulus devletlerin ve ulusal ekonomilerin, ulusal kültürel kimliklerin elinde olduğu bir dönem-

den yeni bir döneme geçişin globalleşme ve yerelleşme olmak üzere iki yüzü vardır. Yine Hall'e (1995:72) göre, batı merkezli olan global kitle kültürü homojenleştirici bir kültürel temsil biçimidir. Homojenleştirme henüz tamamlanmamıştır, tamamlanması da zor bir ihtimaldir. Appadura-i ise homojenleştirme tezine karşı eleştirel bir tavır alarak globalleşmenin mücadelesiz ve çelişkisiz bir süreç olmadığını ifade eder (Yeğenoğlu 1995: 78).

Hall'a göre bir yandan globalleşmeden ve global kimlikten söz edilirken; diğer yandan hala ulusal yerel kimlikler de kendini muhafaza etmektedirler. Hall, buna örnek olarak A.B.D. ile Latin Amerika ülkeleri arasındaki ilişkileri örnek verir. Hall'e (1995:72) göre bu örnek, özgül ve tikel olan hiçbir şeyi tahrip etmeden kendi özgürlükleri olan farklı biçimlerin içine nasıl nüfuz edilebileceğini ve bunların nasıl içe alınabileceğini, yeniden şekillendirilip keşfedebilmemizi sağlar. Sürecin bu şekilde işlediğini savunan Hall; aksi halde 20. yüzyılın sonunda dünyada dindarlık ve milliyetçilik kavramlarının kalmaması gerektiğini iddia eder. Ayrıca Hall, globalleşmenin farklılıklarla beraber yaşamaya ama; diğer yandan da onları yenmeye, bastırmaya ve denetim altına almaya çalıştığını, bunu yaparken de eski şirketleşmiş, kapalı, gittikçe daha savunmacı olan biçimle de mücadele ettiğini savunur.

Globalleşmeyle birlikte toplumsal ilişkiler bütünü içinde bilginin yeri ve anlamı da değişime uğramıştır (Hülür 2000:3233)Sanayi kapitalizminde bilgi, üretime destek olucu bir nitelik arzederken, bugün bilginin kendisi üretim güçlerinden biri, bir endüstri haline gelmiştir. Bugün postmodern gibi yerel ve marjinal de genişlemeci ve savunmacı olmak üzere iki yoldan gitmektedir. Postmodernitenin global güçleri yerel hareketleri derinden tehdit ettiğinde, bu hareketler kendi dışlamacı ve savunmacı cephelerine geri çekilebilir. Bu durumda yerel etkinlikler ulusal etkinlikler kadar tehlikeli hale gelebilir.

II. EVRENSEL KÖYE DOĞRU MU?

Dünyanın en büyük medya gruplarından Time Warner'in başkanı Steven Ross,1990 yılında, Edinburg Uluslararası Televizyon Festivali'ndeki konuşmasında ulusal sınırları geçmişten kalma bir olgu olarak niteleyerek; uluslararası medyanın yeni gerçekliğinin itici gücünün

ulusal kimlikler değil piyasa fırsatları olduğunu ileri sürmektedir. Zira Ross'a göre kitle iletişim alanında geliştirilen yeni teknolojilerle, dünyanın en uzak köşelerindeki insanlar bile biraraya getirilecek ve sonuçta daha çok biraraya getirilmiş olan bu insanlardan oluşacak bir dünya da daha demokratik olacaktır (Morley ve Robins1997:3031). Temel sorunların herkesi ilgilendirdiği, en ufak bir gelişmenin bile iletişim araçları vasıtasıyla anında herkese ulaştırılabildiği ve böylece bilgilenmenin beraberinde demokratikleşmeyi getireceği düşüncesi (Belsey ve Chatwick1998:1418) ile Ross ve diğerlerinin görüşleri, 1960'lı yıllarda Mc Luhan (1964:93) tarafından geliştirilen "evrensel köy" argümanı ile uyumaktadır. Mc Luhan kitle iletişim araçlarının globalleşmeye hizmet eden aracı bir işlev gördüğünü (Os-kay2000:216217); buna bağlı olarak da dünyanın hızla evrensel köy topluluğuna dönme eğilimi gösterdiğini savunmaktaydı (Os-kay1992:113). Buna karşılık Hall (1995:75) ise, globalleşme aracılığıyla globale-küresele bir tepki olarak insanların modernliğin belli biçimleriyle karşı karşıya kaldıklarında yerel dönüş eğilimi göstereceklerini savunur.

Globalleşme kavramına ideolojik açıdan yaklaşanlara göre ise, bu kavram iki ideolojik işlev görmektedir. Birincisi, gelişmekte olan ülkelerin içinde buldukları koşullar, iktisatta güvensizliği getirmekte, bilgi çağı toplumu gibi postkuramlar kapitalist gerçekler tarafından çabuk tüketilmekte, bu sebeple de globalleşme ideolojisi iktisat biliminin ve yeni kavramların yerini almaktadır. İkinci olarak ise öngloballeşme olarak adlandırılan süreçte, ulusdevlet egemenliğini zayıflatması ve böylece globalleşmenin önünü açması işlevini görmektedir. Globalleşme ve özelleştirme çoğu zaman ikili bir paket ideoloji oluşturur. Böylece sermayenin dünya çapında dolaşımı ulus devletlerin kendi özellikleri içinde kalkınabilecekleri beklentisini de sona erdirir (Geray1995:46). Globalleşme kavramıyla birlikte yer, konum ve uzaklık gibi kavramlar da yeni içerikler kazanmıştır. Artık insanlar arasındaki ilişkileri ve bilgi birikimini mekansal yakınlık değil, kitle iletişim araçlarına erişebilirlik derecesi belirlemektedir (Akçan1995: 64).

Globalleşme sürecinin yaşandığı şekilde genel görüşün egemen olduğu günümüzde, Avrupa'da şaşkıncı olduğu kadar bir o kadar da düşündürücü birtakım gelişmeler yaşanmaktadır.

Zira, Batı Avrupa'nın küçük ülkelerindeki televizyon kuruluşlarının önerisi üzerine Manchester Üniversitesindeki "Avrupa Medya Enstitüsü" tarafından "Avrupa'nın kültürel değerleri" projesi hazırlanmış; suni bir birlik içindeki Avrupa Ekonomik Topluluğu ülkelerinde dış kaynaklı programların gösterilmesinin Avrupa kültürü ve değerleri açısından olumsuz etki yapacağı savunulmuştur. Bu Avröldeologlara göre AET içinde birlik ve bütünlüğün sağlanabilmesi ve dolayısıyla "Avrupa Kültür Kimliği"nden söz edilebilmesi için kitle iletişim araçlarına büyük görev düşmektedir (Morley ve Robins1997:19). Bu düşünce Schlesinger'e (1994:239) göre arzulan toplumsal düzenin inşasına dair tam anlamıyla idealist, iradeci ve ihtimal dışı bir algılamadır.

Avrupa Ekonomik Topluluğu ideologlarının hazırlanan bir broşürde ise Avrupa'da aslında ortak bir kültür olduğu, çeşitliliğin sadece bir fenomen veya gölge fenomen olduğu, ortak kültürün zaten bir kimlik, başka bir ifadeyle "çeşitlilik içinde birlik" oluşturduğu ifade edilmektedir. Yine aynı şekilde Media ve Eureka gibi programlarla uluslararası (postnational) görselişitsel bir alanın temelleri atılmaya çalışılmıştır. Avrupa ülkeleri arasında görselişitsel program alımsatım ve yayını alanındaki engeller ortadan kaldırılarak Amerika ve diğer ülkelerle rekabet edilerek hem global bir oyuncu haline gelinecek; hem de "Sınırları Olmayan Avrupa"ya doğru bir adım daha atılacaktır (Morley ve Robins 1997:20). Böyle bir görüşü çok iyimser bulan Schlesinger (1994:240) ise Avröideologları coğrafi mekandan hayali bir mekan yaratmakla itham etmektedir. "Sınırları Olmayan Avrupa" ve "Sınırları Olmayan Medya" fikrinin herkese hitap etmediği yaşanan bazı rahatsızlıklar ve kargaşalarla yerel kimliklerin ve buna bağlı olarak da kültürel bölgecilik ve küçük milliyetçilik duygularının kabardığı Bosna ve Kosova Olayları ile IRA ve ETA örneklerinde görülmektedir.

Avrupa ile ilgili genelden özele inilerek İsveç örneğine bir göz atmakta yarar vardır. İsveç toplumunda kitle iletişim araçlarının rolünü inceleyen Hagerstland, günümüz İsveç toplumunun mesaj yapılarının iki yönde seyrettiğini savunur (Schlesinger1994:241) Buna göre yerel basın bölgesel bütünleşmeyi pekiştirme eğilimindeyken; radyo ve televizyonlar ise ulusal ve uluslararası düzeylere ağırlık verme eğilimindedir. Hagerstland medyaların bir genel ta-

rih, zaman ve mekan duygusunun yeniden uyardırılması ve pekiştirilmesi için kullanılmasını savunarak, medyaların toplumsal mekanın ulusallaştırma yönünde kendi doğasında mevcut eğilimin bilinçli olarak tesirsizleştirilebileceğini ve eski tarz bölgesel temellere dayalı kimliklerin pekiştirilmesi açısından potansiyelin tükenmediğini belirtir. Schlesinger'e(1994:243)göre ise, işitselgörsel mekan ve toplumsalkültürel kimlik terimlerini birbirlerinin karşıt ya da ikame edilebilir terimler olarak görülmesi gerekmez. Bu terimler analitik çerçevede birarada kullanılabilir.

Schiller (1991:282291) gibi kültür emperyalizmi tezini savunanlar ise, ulus aşırı şirketlerin "ulusal enformasyon sistemleri"ne toptan nüfuz ettiklerinden ulusal yayın ve telekomünikasyon şirketlerini işlemez hale getireceklerini iddia ederler. Bu bağlamda, ulus aşırı şirketler tarafından kontrol edilen küresel iletişim araçlarının pasif tüketimi körükleyerek olumsuz psikolojik ve siyasi sonuçlara yol açabileceklerinden endişe edilmektedir. (Belsey ve Chadwick1998:18). Bugün üçüncü dünya ülkelerinde mevcut tek yönlü enformasyon akışının (Mohammadi1991:324328) tüketimi teşvik etmesinden ve ekonomik bağımlılığı sürekli kılmasından korkulmaktadır (Avcı1999:145). Hatta daha da ileri giderek 20. yüzyıl sonu kapitalist kültürün sayıları giderek artan yeniden üretilmiş ürün çöplüğüne döndüğünü savunanlar bile vardır (Wilis1993:22).Kültürel savunma konusunda kadercı bir yaklaşım sergileyen Schiller'e göre ise, artık ulus aşırı şirketler ulusal otoriteyi kolayca atlatıldıklarından ulusal kültürün korunma çabaları da boşunadır.

SONUÇ YERİNE

Üçüncü dünya ülkelerinin, "Yeni Dünya Enformasyon ve İletişim Düzeni" (NWICO) kurulması yolundaki yılar süren istek ve çabalarının ardından (Ansah1991:200201) UNESCO'nun 1978 yılında aldığı bir kararla tüm dünya ölçeğinde dengeli ve eşit bir enformasyon akışı sağlanması önerisine, bu durumun serbest pazar mekanizmalarını altüst edeceği ve basın özgürlüğü ilkesiyle çelişeceği gibi gerekçelerle batılı ülkeler karşı çıkmışlardı(McPhall1982.143). Bu tarihten dört yıl sonra 1982 yılında UNESCO Mexico City'de gerçekleştirdiği "Kültürel Siyasalar Üzerine Dünya" konferansından sonra rapor hazırlayarak raporda anahtar sözcük olarak kültürel

kimlik kavramı kullanmıştı. Çeşitlilik içinde birlik üzerine oturtulan raporda buna ne ölçüde uyulduğu tartışma götürmekle birlikte bütün insanların ve kültürlerin eşit olduğu ve birbirlerine saygı göstermeleri gerektiği ve ulusal kültürün meşruluğu vurgulanmıştı.

UNESCO'nun bu raporuna da ne ölçüde riayet edildiği tartışma götürmekle birlikte; unutulmaması gereken olgu günümüz toplumlarının tek kimlikli değil; aksine çok kimlikli, istikrarsız ve geleceği kestiremeyen bir toplum olarak nitelendirilebileceğidir. Günümüzde, toplumdaki birey ve grupları birbirine bağlayan ortak paydaların yavaş yavaş yok olma eğilimi gösterdiği; mal, hizmet, enformasyon ve emeğin tek tip düzenleme altında serbestce dolaşabildiği dünyamızda mekansal olarak uzakta gelişen olay ya da olguların bireylerin yaşamlarına etki edebileceği gözden uzak tutulmamalıdır.

Olaya diğer açıdan bakıldığında ise bazı yörelerin medyanın önderliğinde gerçekleşen global ilişkiler içerisinde yer almasına ya da böyle görünmesine rağmen; gerçekte global ilişkilerden koparak kendi içerisine kapanabildiği ve gelişmekte olan global kültürün bugüne kadar dışlanmış kimliklerin yeni özneler, etnik grup ve cemaatler olarak ortaya çıkışına ve kendileri için konuşma araçları edinmelerine zemin hazırlayabildiği, yerel medyaların bölgesel cemaatçiliğe ve milliyetçiliğe yol açabileceği dolayısıyla da globalleşmenin aslında beraberinde yerleşmeyi de getirebildiği unutulmamalıdır.

KAYNAKLAR

- Akçan E (1995) İletişim ve Tüketim Toplumunda Mekansal Farklılıklara Ait Çelişkiler, Toplum ve Bilim, 64.
- Ansah VAP (1991) Uluslararası İletişimde Haklar ve Değerler Mücadelesi, Enformasyon Devrimi Efsanesi, Yusuf Kaplan (der.), Rey Yayını, İstanbul, 199-230,
- Avcı N(1999) Enformatik Cehalet, Kitabevi Yayını, İstanbul,
- Banks P (1995) Stephen:Multicultural Public Relations, A SocialInterpretive Approach, Sage Publication,London,
- Belsey A ve Chadwick R (1998) Medya ve Gazetecilikte Etik Sorunlar, Nurçay Türkoğlu (çev), Ayrıntı Yayınları, İstanbul,
- Berger PL (1970) Identity as a Problem in The Sociology of Knowledge, Sociology of Knowledge:A Reader, J. E. Curtis and J.W. Petros

- (ed., Preager, New York, pp. 370-384,
Çam S ve Sungur N (1995) Anthony Giddens
ile Küreselleşme Üzerine Söyleşi, Mürekkep,
Kış-Bahar Sayısı, 4-10,
Ertuğrul K (1995) Globaleşme ve Ulus Devlet,
Mürekkep, Kış-Bahar Sayısı,
Geray H(1995) Küreselleşme ve Masa Üstü
Sömürgecilik, Mürekkep, Kış-Bahar Sayısı,33-
48,
Giddens A (1998) Modernliğin Sonuçları, Er-
sin Kuşdil (çev.), Ayrıntı Yayınları, İstanbul,
Güvenç N (1998) Küreselleşme ve Türkiye,
B.D.S. Yayınları, İstanbul,
Hakan M (1995) Kimlik Nedir, Türkiye Günlü-
ğü, Mart-Nisan Sayısı,
Hall S (1995) Yerel ve Küresel: Küreselleşme
ve Etkinlik, S. Hakan Tuncel (çev), Mürekkep,
Kış-Bahar Sayısı, 68-77,
Hülür H (2000) Küreselleşme ve Toplumbilim-
sel Kuramlaştırma Sorunu, Selçuk İletişim 2,
27-36
Hülür H (2000) Toplumsal Bilim Söyleminde
Yerellik, Selçuk İletişim, 3, 103-116.
Kafesoğlu İ (1988) Türk Milli Kültürü, Boğaz-
içi Yayınları, İstanbul,
King DA (1998) Kültür, Küreselleşme ve Dün-
ya Sistemi, Ü.Hüsrev Yolsal ve Gülcan Seçkin
(çev), Bilim ve Sanat Yayını, Ankara,
Mc Luhan M (1964) Understanding Media, The
Extensions of Man, New York, Mc Graw Hill
Book Company,
Mc Phall T (1991) Yeni Uluslararası Enfor-
masyon ve İletişim Düzeni, Enformasyon Dev-
rimi Efsanesi, Yusuf Kaplan (der), Rey Yayını,
İstanbul, 141-164,
Mohammadi A(1991) Kültür Emperyalizmi ve
Kimlik Sorunu, Enformasyon Devrimi Efsane-
si, Yusuf Kaplan (der.), Rey Yayını, İstanbul,
323-343,
Morley D ve Robins K(1997) Kimlik Mekanla-
rı-Küresel Medya, Elektronik Ortamlar ve Kül-
türel Sınırlar, Emrehan Zeybekoğlu (çev), Ay-
rıntı Yayınları, İstanbul,
Mutlu E (1994) İletişim Sözlüğü, Ark Yayınla-
rı, İstanbul,
Onaran AŞ (1984) Kamuoyu El Kitabı, Filiz
Kitapevi, İstanbul.
Oskay Ü (1992) İletişimin ABC'Sİ, Ark Yayın-
ları, Ankara.
Oskay Ü (2000) Kitle İletişiminin Kültürel İş-
levleri, Der Yayınları, İstanbul.
Schiller IH (1991) Dünya Ekonomik Sistemi-
nin Ulusal Egemenlikleri Aşındırması, Enfor-
masyon Devrimi Efsanesi, Yusuf Kaplan (der),
Rey Yayını, 279-301
Schlesinger P (1994) Medya Devlet Ulus,
Mehmet Küçük (çev), Ayrıntı Yayınları, İstan-
bul.
Robertson R (1999) Küreselleşme-Toplum Ku-
ramı ve Küresel Kültür, Ü. Hüsrev Yolsal
(çev), Bilim ve Sanat Yayını, Ankara,
Tomlinson J (1999) Kültürel Emperyalizm,
Emrehan Zeybekoğlu (çev), Ayrıntı Yayınları,
Ankara.
Weeks J (1998) Farklılığın Değeri, Kim-
lik:ToplulukKültürFarklılık, Jonathan Ruther-
ford (ed.), İrem Sağlamer (çev), Sarmal Yayın-
ları, İstanbul.
Willis S (1993) Gündelik Hayat Kılavuzu, Ak-
su B ve Asuman E (çev), Ayrıntı Yayınları, İstan-
bul.
Yeğenoğlu M (1995) Sömürge Sonrası Dünya-
da Göçmen Kimliği, Mürekkep, KışBahar Sayı-
sı, 78-82, ■